

СОФИЙСКА
АДВОКАТСКА
КОЛЕГИЯ

СОФИЙСКА АДВОКАТСКА КОЛЕГИЯ

София 1309

бул. Тодор Александров 137, ет.2 и 3

register@sak-sas.bg

Изх. № 341

Дата 23.02.2022 г.

ДО

ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

София 1000, ул. Калоян 1а

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВАДС

Адв. Ивайло Дерменджиев

и Заместник-председателите на ВАДС

Адв. Ина Лулчева

Адв. Валя Гигова

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

От

Софийски адвокатски съвет, представляван от

Председателя на Софийска адвокатска колегия

адв. Стефан Марчев, адрес: София, бул. Тодор

Александров № 137, ет. 3

Относно: Обобщени предложения на членове на Софийския адвокатски съвет и адвокати-членове на САК за изменение и допълнение на Наредба №1/2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения

УВАЖАЕМА ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ЗАМЕСТИК-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,

Уважаеми дами и господа членове на Висшия адвокатски съвет,

При разглеждане на искания по чл. 36, ал. 3 от ЗА за определяне на възнаграждения от адвокати от САК, на всяко свое заседание Софийски адвокатски съвет среща проблеми, произтичащи от непълноти в уредбата в Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните

размери на адвокатските възнаграждения (по-долу само „Наредбата“), непрецизност на определени разпоредби, включително се стига до случаи, при които определяният размер на възнаграждението по правилата на Наредбата е изключително нисък и с оглед правните действия, извършвани обичайно по подобен вид дела, се оказва несправедлив и необоснован.

С Решение от 15.01.2022 г. Софийски адвокатски съвет реши да обобщи и представи на Висшия адвокатски съвет постъпилите предложения от членовете на Софийския адвокатски съвет адв. Валентина Бакалова, адв. Жана Кисьова и адв. Мариана Вълкова, както и от други адвокати, искания за изменение и допълнение на Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, за да може както размерите на възнагражденията да бъдат съобразени с актуалната икономическа ситуация, така и да бъдат предвидени справедливи и обосновани възнаграждения за всички извършвани видове правна помощ.

Като поддържа вече изразяваното пред Висшия адвокатски съвет разбиране, че като цяло критериите и методиката за определяне на адвокатските възнаграждения трябва да бъдат закрепени в нов и модерен Закон за адвокатурата, като преминал през обсъждане в рамките на професионалната ни общност и обществено обсъждане, **все пак намираме, че се налага спешно изменение на текстовете на Наредбата, като се вземе предвид следното:**

- **наличието на сериозни инфлационни процеси**, засягащи дейността на адвокатите, повишените разходи за наем и поддръжане на адвокатските кантори, консумативи, комунални услуги (ток и отопление на газ, телефонни услуги и др.), завишените разходи за заплащане на труда на адвокатски сътрудници и деловодители поради непрекъснато увеличаване на МРЗ, минималните осигурителни прагове и средната работна заплата в сектора, на фона на
- **занижено търсене на квалифицирана адвокатска помощ поради свиване разходите** и потреблението на населението в условията на КОВИД кризата, и
- **намаляване обема на извършваното процесуално представителство** и доходите от него поради затруднено правораздаване в условията на противоепидемични мерки и непрекъснато отлагане на производствата;
- **липсата на каквото и да е финансово подпомагане на адвокатите, адвокатските съдружия и дружества от страна на държавата** или целеви фондове като част от мерките за справяне с КОВИД кризата.

Ето защо се обръщаме към Вас и излагаме на вниманието Ви предложения за конкретни промени в Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, които Ви молим да имате предвид като инициирате процедура за изменение на наредбата:

1. Прецизиране на разпоредбата на чл. 2 от Наредбата, по следния начин:

Предлагаме разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от Наредбата предлагаме да бъде прецизирана, както следва:

„При липса на писмен договор или при липса на клауза в писмения договор относно размера на дължимото на адвоката възнаграждение, същото се определя от адвокатския съвет по реда на чл. 36, ал. 3 от Закона за адвокатурата.“

В практиката не са редки случаите, в които между адвокат и клиент са налице трайни отношения, включително е налице писмен договор, в който обаче липсва уговорка относно размера на възнаграждението за определен вид правни действия, които клиентът в хода на изпълнение на договора възлага на адвоката.

С предлаганото допълнение на разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от Наредбата няма да има съмнение, че адвокатският съвет разполага с компетентност при сезирането му да определи по реда на чл. 36, ал. 3 от ЗА размера на възнаграждението и когато е налице договор, но в него липсва уговорка относно размера на възнаграждението.

2. Промяна на разпоредбата на чл. 4 от Наредбата.

Предлагаме разпоредбата на чл. 4 от Наредбата да бъде променена както следва:

„(1) Когато клиентът се откаже без основателни причини от сключения договор или оттегли неоснователно пълномощията, внесеното от него възнаграждение не се връща.

(2) В случаите по ал. 1, ако договорът е сключен за процесуално представителство до приключване на делото във всички инстанции, клиентът дължи заплащане на уговореното с договора възнаграждение за всички съдебни инстанции, включително и договореното възнаграждение за резултат или успех.“

Предлаганото изменение е мотивирано от случаи в практиката, при които в хода на изпълнение на сключен договор за процесуално представителство и извършване на основната работа по подготовка развитието на делото и успешното му приключване, клиентът се отказва от сключения договор без основателни причини и оттегля дадените пълномощия, за да не заплати уговорено възнаграждение с договора в полза на адвоката.

Неоснователното оттегляне на пълномощното на адвокат, който е подготвил процесуалното развитие на производството, което до голяма степен зависи от предпроцесуалните действия и действията в рамките на преклузивните срокове в първоинстанционното производство, има за резултат лишаване на адвоката от възможност да получи уговореното възнаграждение, което не е било заплатено, включително възнаграждението за успех по чл. 36, ал. 4 ЗА, уговорено още при възлагане на работата и преди поемане на делото.

Ето защо включването на правило, каквото се съдържа в предлаганата алинея 2, ще даде допълнителна възможност за защита на колегите, които са поставени в неблагоприятното положение техни клиенти да се отказват неоснователно от защитата и

сключения договор единствено с цел да не заплатят уговореното адвокатско възнаграждение, след като адвокатът е осигурил успешният изход на делото, полагайки усилия за подготовка на делото.

3. Предлагаме прецизиране на разпоредбата на чл. 5, т. 3 от Наредбата.

Предлагаме разпоредбата на чл. 5, т. 3 от Наредбата, която предвижда, че адвокатът може да оказва безплатна правна помощ на „близки и роднини, както и на юристи“, да бъде допълнена, като се добавят сред кръга на субектите, имащи право на безплатна правна помощ и адвокатските дружества и съдружия.

Разпоредбата на чл. 5 от Наредбата повтаря разпоредбата на чл. 38, ал. 1 от Закона за адвокатурата и макар да е пределно ясна, в съдебната практика има случаи, в които отот приложното ѝ поле се изключват адвокати, както и създадени от адвокати сдружения за упражняване на адвокатска професия – адвокатски съдружия и адвокатски дружества.

Поради това предлагаме разпоредбата на чл. 5, т. 3 от Наредбата да бъде допълнена по следния начин:

„Чл. 5. Адвокатите могат да оказват безплатна правна помощ на: ...

...

3. близки и роднини, както и на юристи, адвокатски дружества и съдружия“

4. Относно възнагражденията, предвидени в чл. 6 от Наредбата:

4.1. Предлагаме предвидените в чл. 6, т. 1 различни видове правна помощ да бъдат разделени в отделни разпоредби, като формулировката им бъде прецизирана, тъй като действащата редакция на чл. 6, т. 1 събира в една обща разпоредба различни правни действия, които са с различна трудност и предполагат различна обичайна натовареност за адвокатите.

Конкретното предложение е да бъдат обособени три самостоятелни вида правни действия и услуги, за които да са уредени отделни възнаграждения, като правно-технически бъде изменена чл. 6, т. 1 и се създадат нови т. 1а и 1б както следва:

„1. за устен съвет или консултация – 60 лв.“;

„1а. за консултиране, относно процедура по медиация без участието на адвоката в нея – 100 лв.“;

„1б. за справка в съдилища и административни служби – 100 лв.“

4.2. Предлагаме да бъде прецизирана формулировката на разпоредбата на чл. 6, т. 2, както и да се увеличи възнаграждението за изготвяне на писмено правно становище, като разпоредбата да добие следната редакция:

„2. за изготвяне на писмено становище по поставен правен въпрос - 200 лв.“

4.3. Считаме, че в последно време много адвокати осъществяват правни консултации във връзка с провеждането на административни производства по издаване на

административни актове по различни закони като самостоятелна форма на правна дейност и правна помощ.

Това налага изрично предвиждане на възнаграждение за подобен вид правни действия, поради което предлагаме да бъде въведена нова разпоредба в чл. 6 – **нова т. 2а** със следното съдържание:

„2а. правни услуги и консултации по административни производства, включително представителство пред административен орган – 300 лв.“

По този начин ще се въведе изрично заплащане на възнаграждение за правните действия, които се извършват в производството пред административния орган, преди евентуално обжалване на административните актове, като се даде възможност на адвокатите да уговорят възнаграждения и за този самостоятелен вид правна помощ.

4.4. Промени в чл. 6, т. 10 от Наредбата и създаване на нова т. 10а на чл. 6.

Както е известно, изготвянето на документи за заявяване на вписване на обстоятелства и обявяване на актове в ТРРЮЛНЦ е една от дейностите, по отношение на които адвокатите са подложени на най-сериозна конкуренция. Подобни услуги предлагат счетоводители и лица, които не упражняват правнорегулирани професии, набират клиенти чрез реклама в интернет и пр.

Независимо от това, **подаването на документи** в ТРРЮЛНЦ е една от малкото дейности, които адвокатите имат изрично предоставена възможност да извършват на основание специалното си качество, в който смисъл е изричното правило на чл. 15, ал. 1, т. 4 от ЗТРРЮЛНЦ.

Намираме, че това обстоятелство следва да бъде отчетено и в контекста на една от препоръките за изработването на нова наредба за минималните адв. възнаграждения, изведени от доц. Иван Стойнев (вж. доклада на работната група, публикуван на интернет страницата на ВАДВС):

„Минимални размери на адвокатски възнаграждения се установяват само за услуги, които могат да бъдат предоставяни единствено и само от адвокати или чието предоставяне от неадвокати се допуска по изключение, в предварително определени и изчерпателно посочени от законодателството случаи.“

Ето защо са налице както формални, така и практически аргументи за обособяването на такъв вид отделна правна услуга и въвеждането на минимално възнаграждение за нея.

В настоящата редакция на т. 10 на чл. 6 от Наредбата се предвижда, че *„за вписване на промени в съответния регистър възнагражденията са по т. 9“*.

Така приетата редакция обхваща само случаите, в които адвокатът в своята работа извършва и двете дейности – изготвяне на книгата и фактическото им заявяване/подаване в регистъра. Поради това извън приложното поле на чл. 6, т. 10 от Наредбата остават случаите на заявяване на промени без изготвяне на документите от адвоката, като липсва правна, житейска и икономическа логика възнаграждението за тази услуга да е еднакво с

това за по-обхватната и комплексна дейност, включваща както изготвянето на документите, така и заявяването им в търговския регистър.

Ето защо предлагаме изменение и допълване на чл. 6, т.10 от Наредбата, както и създаването на нова разпоредба – т. 10а на чл. 6 със следното съдържание:

- разпоредбата на т. 10 на чл. 6 да се измени по следния начин: **„за изготвяне на книжа относно вписване на промени и обявяване на актове и за заявяване вписването на промените, съответно обявяването на актовете в съответния регистър възнагражденията са в размерите по т. 9;“**

- създаване на нова т. 10а със следния текст: **„за заявяване за вписване на обстоятелства или обявяване на актове, които не са изготвени от адвоката, възнагражденията са наполовина от възнагражденията по т. 8 и т. 9“**

4.5. Предлагаме всички възнаграждения за отделни видове правна помощ, уредени в чл. 6 от Наредбата, да бъдат увеличени поне с между 30 % и 50 % предвид инфлационните процеси в страната и увеличените разходи на адвокатите за дейността, в това число разходи за отопление, транспорт, канцеларски материали, софтуер, заплати на сътрудници и деловодители, наеми и разходи за телефон и пр.

Въз основа на направените по-горе конкретни предложения за промени и създаване на нови разпоредби в чл. 6, ал. 1 и предложението за увеличаване на всички възнаграждения, **предлагаме разпоредбата на чл. 6, ал. 1 от Наредбата да има следната изменена редакция:**

„чл. 6. (1) Възнагражденията за съвет, справка, изготвяне на книжа и договори са следните:

1. за устен съвет - 60 лв.;

1а. (нова) за консултиране, относно процедура по медиация без участието на адвоката в нея – 100 лв.

1б. (нова) за справка в съдилища и административни служби – 100 лв.

2. за изготвяне на писмено становище по поставен правен въпрос - 200 лв.;

2а. (нова) правни услуги и консултации по административни производства, включително представителство пред административен орган – 300 лв.;

3. за проучване на дело с даване на мнение по него - 400 лв.;

4. за жалби и сигнали до прокуратурата и полицията - 100 лв.;

5. за нотариални покани, за молба за приемане или отказ от наследство, за изготвяне на книжа за нотариално вписване, за молба за опрощаване на дължими суми и за други молби - 100 лв.;

6. за молба за отказ или възстановяване на българско гражданство - 400 лв.;

7. за съставяне на завещание - 250 лв.;

8. за съставяне на: писмен договор, нотариални актове за собственост, продажба, замяна, дарение, ипотека, суперфиция и сервитути, извънсъдебна спогодба, в това число изготвяне на споразумение, постигнато в процедура по медиация, без участието на адвоката в нея, както и за извършване и съставяне на акт по обстоятелствена проверка на база цената на съответния договор или акт:

а) при интерес до 1000 лв. - 150 лв.;

б) при интерес от 1000 до 10 000 лв. - 200 лв. + 2 на сто за горницата над 1000 лв.;

в) при интерес от 10 000 до 50 000 лв. - 380 лв. + 1 на сто за горницата над 10 000 лв.;

г) при интерес от 50 000 до 100 000 лв. - 780 лв. + 0,5 на сто за горницата над 50 000 лв.;

д) при интерес над 100 000 лв. до 1 000 000 лв. - 1030 лв. + 0,2 на сто за горницата над 100 000 лв.;

е) (нова) при интерес над 1 000 000 лв. - 2 830 лв. + 0,1 на сто за горницата над 100 000 лв.;

9. за учредяване и регистриране на:

а) едноличен търговец - 250 лв.;

б) събирателно дружество - 300 лв.;

в) командитно дружество - 400 лв.;

г) дружество с ограничена отговорност - 500 лв.;

д) акционерно дружество - 900 лв.;

е) кооперативно сдружение - 600 лв.;

ж) жилищностроителна кооперация - 600 лв.;

з) фондации и сдружения с нестопанска цел - 600 лв.;

10. за изготвяне на книжа относно вписване на промени и обявяване на актове и за заявяване вписването на промените, съответно обявяването на актовете в съответния регистър възнагражденията са в размерите по т. 9;

10а. (нова) за заявяване за вписване на обстоятелства или обявяване на актове, които не са изготвени от адвоката, възнагражденията са наполовина от възнагражденията по т. 8 и т. 9

11. за текуща правна помощ по договор с юридическо лице или едноличен търговец - 600 лв. месечно, като за явяване по дела на съответното юридическо лице или едноличен търговец на адвоката се дължи отделно възнаграждение;

12. за уговорена почасова консултантска дейност - 100 лв. на час;

13. за заверяване на преписи от документи по чл. 32 от Закона за адвокатурата, предоставени на адвоката във връзка или по повод защитата на правата и законните интереси на негов клиент - 5 лв. за първа страница и по 3 лв. за всяка следваща страница;

14. за изготвяне на документации за участие в процедури по Закона за обществените поръчки, тръжни и конкурсни документации по Закона за държавната собственост, Закона за общинската собственост, Закона за концесиите адвокатското възнаграждение е не по-малко от 2500 лв.

4.7. Предлагаме досегашната разпоредба на чл. 6, с предлаганите изменения, да стане алинея 1, като бъдат създадени нови ал. 2 и ал. 3 на чл. 6 със следния текст:

(2) Възнагражденията по ал. 1 се увеличават с $\frac{1}{2}$ за правна помощ, оказана на чужд език. При изготвяне на книжа на различни езици, клиентът заплаща отделно възнаграждение за всеки от езиците, на който са изготвени книжата. “

(3) Възнагражденията по ал. 1 и ал. 2 се увеличават двойно за правна помощ, предоставяна в условията на спешност или във време извън официалните работни дни. “

Често в практиката на адвокати се налага предоставяне на правна помощ в условията на спешност, при изтичащи преклузивни срокове, което прави недостатъчни предвидените минимални възнаграждения за обичайния вид работа (поета не в условия на

спешност, в началото на преклузивния срок), за да бъдат справедливи и обосновани, както изисква чл. 36, ал. 2 от Закона за адвокатурата. По идентични съображения минималните възнаграждения в Наредбата не отчитат по-високата интензивност на работата на адвоката, когато правната помощ се предоставя на чужд език и в хода на правната работа се съставят документи на чужд език.

Поради това с предлаганите нови ал. 2 и ал. 3 се отчитат тези обстоятелства и е предвиден завишен размер на възнагражденията за предоставена помощ на чужд език и съставяне на документите на чужд език (ал. 2), респ. за предоставяна правна помощ в условията на спешност или във време извън официалните работни дни (ал. 3)

5. Промени в разпоредбата на чл. 7 от Наредба № 1/2004 г. относно процесуалното представителство:

5.1. Предлагаме разпоредбата т. 10 от чл. 7, ал. 1 да бъде изменена както следва:

„10. за производства по Търговския закон по иск на съдружник или акционер срещу дружество, искиве за защита на членствени права, искиви производства по ЗЮЛНЦ, ЗК, ЗТРЮЛНЦ, Закона за регистър Булстат или друг закон, уреждащ статута на юридически лица и вписванията за тях – 1200 лв.“

Освен разширяване на предметния обхват на разпоредбата, чрез включване на исковите производства по ЗЮЛНЦ, ЗК, ЗТРЮЛНЦ, Закона за регистър Булстат и други закони, В допълнение към това намираме за наложително увеличаване на минималното възнаграждение за производства по ТЗ по иск на съдружници или акционери срещу търговски дружества или други искиви производства, касаещи юридически лица и вписванията за тях.

Практиката показва, че посоченият тип дела принципно се отличават със значителна фактическа и правна сложност. За успешното им осъществяване е необходимо да бъдат спазени изключително кратки преклузивни срокове, да се установи качеството съдружник/акционер на ищеца и да се изготви напълно изчерпателна искова молба, съдържаща всички основания за незаконосъобразност на съответното общо събрание под угрозата на ранните преклузии. Наред с това тези дела най-често са съчетани с процедура по спиране на регистърното производство (чл. 19, ал. 6 от ЗТРЮЛНЦ), която изисква почти незабавна реакция от страна на адвоката, изразяваща се в подготвяне и депозиране както на искова молба, така и на молба по чл. 536 от ГПК вр. чл. 19, ал. 6 от ЗТРЮЛНЦ.

Горепосоченото, по наше мнение, обосновава необходимостта от увеличаване на минималното възнаграждение за този тип дела. Считаме, че в дългосрочен план, би било разумно, размерът на възнаграждението да се обвърже с обективен критерий – например данни относно имущественото състояние на дружеството, достъпни в публично известната му счетоводна документация. Предвид целите на настоящата процедура и ограниченото време за обсъждането обаче, предлагаме фиксирано увеличение на

възнаграждението с приблизително 1/3, т.е. предлагаме, размерът на минималното възнаграждение по чл. 7, ал. 1, т. 10 от Наредбата да стане 1 200 лв.

5.2. Предлагаме текстът на чл. 7, ал.3 да се измени по следния начин:

„За процесуално представителство, защита и съдействие по дела за несъстоятелност и производства за стабилизация възнаграждението се изчислява на базата на стойността на предявените вземания по методиката на ал. 2, но не по-малко от 1000 лв. за всяка фаза на производството. Възнаграждението се определя и дължи отделно във фазата по разглеждане на молбата за откриване на производство, и във фазата по предявяване на вземанията и осребряване на имуществото. За изготвяне на молба за откриване на производство по несъстоятелност или производство по стабилизация, за изготвяне на молба за предявяване на вземане, както и за изготвяне на възражение против предявено или прието вземане в производство по несъстоятелност, без процесуално представителство, възнаграждението е в размер 1/2 от предвиденото по ал. 2, но не по-малко от 500 лв. За изготвяне на наддавателно предложение или участие в процедура по придобиване на имущество от масата на несъстоятелността, на адвоката се заплаща възнаграждение, определено по реда на чл. 6, ал. 1, т. 8 от Наредбата.“

С предлаганите изменения се предвижда справедливо и обосновано възнаграждение за различните фази от производството по несъстоятелност и стабилизация.

5.3. Изменение на чл. 7, ал. 9 от Наредбата.

Предлагаме допълнителното възнаграждение по чл. 7, ал. 9 от Наредбата, дължимо при повече от две съдебни заседания по дело, да бъде увеличено от 100 на 150 лв.

5.4. Увеличаване размера на всички възнаграждения, предвидени в чл. 7, ал. 1-7 от Наредбата.

Предлагаме всички възнаграждения в чл. 7, ал. 1 – ал. 7 включително от Наредбата да бъдат увеличени поне с 30 % предвид инфлационните процеси в страната и увеличените разходи на адвокатите за дейността, в това число разходи за отопление, транспорт, канцеларски материали, софтуер, заплати на сътрудници и деловодители, наеми и разходи за телефон.

6. Относно процесуалното представителство по административни дела и разпоредбата на чл. 8 от Наредбата:

6.1. Предлагаме да бъде създадена нова разпоредба, уреждаща минимално възнаграждение за процесуално представителство по дела за оспорване на актове по Закона за опазване на околната среда. Обичайната фактическа и правна сложност на такива дела значително надхвърля минималното възнаграждение, определено по общата разпоредба на чл. 8, ал. 3 от Наредбата (за процесуално представителство, защита и съдействие по дела без определен материален интерес).

6.2. Предлагаме разпоредбата на чл. 8, ал. 2 от Наредбата да бъде изменена, като се отчете обстоятелството, че възнаграждението за дела, образувани по реда на един и същ закон, следва да бъде диференцирано, като се съобрази дали делото има определен материален интерес за клиента или не.

Предлагаме разпоредбата да има следната редакция:

„(2) За процесуално представителство, защита и съдействие по административни дела, **образувани по реда на следните закони:**

1. за дела по Закона за устройство на територията и Закона за кадастъра и имотния регистър - 900 лв., а когато **образуваното дело касае акт с материален интерес (наложена парична или имуществена санкция или друго), възнаграждението се определя по реда на ал. 1.**

2. за дела по Кодекса за социално осигуряване - 350 лв., а когато **образуваното дело касае акт с материален интерес (наложена парична или имуществена санкция, претендирано парично обезщетение или друго), възнаграждението се определя по реда на ал. 1;**

3. за дела по Закона за Министерството на вътрешните работи - 400 лв., а когато **образуваното дело касае акт с материален интерес (наложена парична или имуществена санкция или друго), възнаграждението се определя по реда на ал. 1;**

4. за дела по Закона за националната стандартизация - 350 лв.;

5. в производства по обжалване на решението за откриване на процедура, решение за избор на изпълнител или за прекратяване на процедурата на възложител по ЗОП възнаграждението се определя съобразно чл. 8, ал. 1 върху прогнозната стойност; в останалите случаи на обжалване на решения на възложителя - 1000 лв.;

6. за дела по Закона за българските лични документи - 400 лв.;

7. за дела по Закона за подпомагане на земеделските производители - 500 лв.

8. (нова) за дела по Закона за защита на конкуренцията пред КЗК или съдебна инстанция – 1000 лв., а когато образуваното дело касае акт с материален интерес (наложена парична или имуществена санкция или друго), възнаграждението се определя по реда на чл. 8, ал. 1 от Наредбата;

9. (нова) по дела по Закона за защита на потребителите и Закона за защита на личните данни – 500 лв.“

6.3. Предлагаме възнагражденията по чл. 8, ал. 1-3 от Наредбата да бъдат увеличени поне с 30 % предвид инфлационните процеси в страната и увеличените разходи на адвокатите за дейността, в това число разходи за отопление, транспорт, канцеларски материали, софтуер, заплати на сътрудници и деловодители, наеми и разходи за телефон.

6.4. Създаване на нова ал. 4 на чл. 8, с идентично съдържание на разпоредбата на чл. 7, ал. 9 от Наредбата.

Към настоящия момент, единствено разпоредбата на чл. 7, ал. 9 от Наредбата, уреждаща процесуално представителство по граждански дела, съдържа правило за заплащане на допълнително възнаграждение от 100 лв. за всяко следващо съдебно заседание след второто.

Доколкото разпоредбата на чл. 7, ал. 9 от Наредбата урежда единствено възнагражденията, дължими във връзка с граждански дела, това допълнително възнаграждение не е нормативно дължимо при административни и административно-наказателни дела (за наказателните дела се прилага чл. 14 от Наредбата).

Считаме, че липсват аргументи, които да обосновават подобно нееднакво третиране на труда на адвокатите и предоставяне на предимство за колегите, специализирани в гражданския процес. Напротив – налице са доводи, налагащи разширяването на приложението на това правило и по отношение на другите видове дела. Така например правилата на ГПК намират субсидиарно приложение по отношение на тези на АПК – т.е. напълно естествено е правилото за допълнително възнаграждение да важи и при обжалване на административни актове пред съда. На следващо място – засиленото служебно начало и липсата на преклузии в административно-наказателните производства обуславят тяхната голяма продължителност, съответно увеличават ангажираността на адвоката, който е принуден да се явява на множество заседания – понякога по усмотрение на съда, който решава служебно да събере определени доказателства. Подобно изменение съответства и на последните промени в ЗАНН, позволяващи на страните да претендират от съда присъждане на разноските, сторени в административно-наказателното производство.

Поради това предлагаме в разпоредбата на чл. 8 да бъде създадена нова ал. 4 със съдържание, идентично на разпоредбата на чл. 7, ал. 9, както следва:

Чл. 8, ал. 4. При защита по дело с повече от две съдебни заседания за всяко следващо заседание се заплаща допълнително по 100 лв.

Аналогична разпоредба следва да бъде предвидена и в чл. 18, относно административно-наказателните производства.

7. Промени в разпоредбата на чл. 9 от Наредбата.

7.1. Предлагаме разпоредбите на чл. 9, ал. 1, ал. 2 и ал. 3 от Наредбата да се обединят и изменят в нова алинея 1 със следното съдържание:

*„(1) За изготвяне на искова молба **или друг документ, инициращ производството**, писмен отговор по искова молба, на **жалба**, въззивна жалба и отговор по въззивна жалба, **касационна жалба с основания за допускане на касационно обжалване и отговор по касационна жалба**, без процесуално представителство, за приподписване на касационна жалба по чл. 284, ал. 2 ГПК **в гражданско или административно производство**, когато не е изготвена от приподписващия адвокат, **както и за проучване на гражданско или административно производство**,*

възнаграждението е в размер 3/4 от възнаграждението по чл. 7 или 8, но не по-малко от 700 лв.“

Съществуващите понастоящем текстове създават неяснота и объркване по следните въпроси:

- дали се дължи възнаграждение за изготвяне на молба, иницираща съдебно производство, която обаче не се наименована от формално процесуална гледна точка искова молба (а например молба за привличане на трето лице помагач и съдържащ се в нея обратен иск, молба за главно встъпване на трето лице, отговор на молбата за отмяна и др.);

- дали се дължи възнаграждение за изготвяне на жалба, която не е въззивна жалба или касационна жалба по смисъла на ГПК, а се подчинява на нормите на АПК или ДОПК например;

- дали се дължи възнаграждение за изготвяне само на изложение за допускане на решение до касационно обжалване;

- дали се дължи възнаграждение за проучване и на административно, освен на гражданско дело.

7.2. Предлагаме сегашната разпоредба на ал. 4 на чл. 9 от Наредбата, да стане алинея 2 със следното съдържание:

„За изготвяне на молба за отмяна на влязло в сила решение и изготвяне на отговор или становище на молбата за отмяна без процесуално представителство възнаграждението е в размер 3/4 от възнаграждението по чл. 7 или 8, но не по-малко от 500 лв. Когато адвокатът се явява в съдебно заседание, възнаграждението е не по-малко от 800 лв.“

7.3. Предлагаме възнагражденията по чл. 9, ал. 1-7 от Наредбата да бъдат увеличени поне с 30 % предвид инфлационните процеси в страната и увеличените разходи на адвокатите за дейността, в това число разходи за отопление, транспорт, канцеларски материали, софтуер, заплати на сътрудници и деловодители, наеми и разходи за телефон.

8. Промени в разпоредбата на чл. 10 от Наредбата.

8.1. Относно възнаграждението по чл. 10, т. 1 от Наредбата:

Разпоредбата на чл. 10, т. 1 от Наредбата поражда проблеми при прилагането ѝ, поради което предлагаме два алтернативни варианта за изменението ѝ:

8.1.1. Да се предвиди, че възнаграждението е дължимо не само „за образуване на изпълнително дело“, каквато е действащата редакция към момента, а да бъде „за подготовка и образуване на изпълнително дело или за проучване на имущественото състояние на длъжника“, като размерът му бъде увеличен от 200 лв. на **500 лв.**

Често съдебните изпълнители възприемат възнаграждението по чл. 10, т. 1 от ЗА като дължимо единствено за изготвянето на молба за образуване на изпълнителното дело по образец, която има бланкетен характер.

В действителност подготовката за образуване на изпълнителното дело включва проучване на имущественото състояние на длъжника, проверка за други изпълнителни дела, към които взыскателят да се присъедини, посочването на изпълнителни способности в молбата в резултат на направените проучвания и анализ на възможностите за удовлетворяване на взыскателя, и представлява продължителна и трудоемка дейност, която следва да бъде възмездена от клиента.

8.1.2. Възможно е и друго разрешение – разпоредбата на чл. 10, т. 1 от Наредбата бъде заличена като се предвиди, че възнаграждението за представителство на взыскателя по изпълнително дело, образувано за удовлетворяване на парични вземания (разпоредбата на чл. 10, т. 2 от Наредбата), включва и възнаграждението за подготовка и образуване на делото, което е не по-малко от 500 лв.

Това възможно разрешение е продиктувано и от практика на Софийски градски съд (а и на други съдилища в страната) по обжалване постановления за разноси в изпълнителното производство, според която при извършено плащане от длъжник ав срока за доброволно изпълнение адвокатското възнаграждение по чл. 10, т. 1 и 2 от Наредбата се намалява намалявано единствено до възнаграждението по чл. 10, т. 1, независимо от цената на вземането и извършените подготвителни действия и проучвания от адвоката преди образуване на делото. Това от една страна облагодетелства неоснователно неизправния длъжник, тъй като същият реално не понася тежестта на иницирираното по негова вина изпълнително производство, а от друга страна обезценява труда на адвоката, иницирирал изпълнителното производство.

8.2. Прецизиране на разпоредбата на чл. 10, т. 2 от Наредбата.

Разпоредбата на чл. 10, т. 2 от Наредбата принципно не следва да оставя съмнение, че е приложима при определяне на възнаграждение за адвоката на **всяка от страните по изпълнителното дело**, образувано за удовлетворяване на парично вземане – както за адвоката на взыскателя, така и за адвоката на длъжника.

В Софийски адвокатски съвет постъпват искания от съдебни изпълнители за назначаване на особени представители на длъжници в изпълнителни производства, образувани за събиране на парично вземане, към които съдебните изпълнители прилагат вносен документ за платено възнаграждение 200 лв., позовавайки се на неприложимост на разпоредбата на чл. 10, т. 2 от Наредбата за адвоката на длъжника. Аргумент за подобно екзотично тълкуване се намира в това, че адвокатът на длъжника не оказва процесуално представителство, защита и съдействие с цел удовлетворяване на парично вземане (каквито действия извършвал единствено взыскателя и неговият адвокат), а други

действия – да препятства изпълнението. На това основание се счита, че за адвоката на длъжника в производството била приложима разпоредбата на чл. 10, т. 4 от Наредбата.

Независимо, че в резултат на водена кореспонденция между Съвета на САК и съдебни изпълнители, включително камарата на ЧСИ, подобни искания значително намаляха, намираме за необходимо разпоредбата на чл. 10, т. 2 от Наредбата да бъде прецизирана, както следва:

„2. за процесуално представителство, защита и съдействие на всяка от страните по изпълнително дело, образувано за удовлетворяване на парични вземания до 1000 лв. – 350 лв., и за вземания над 1000 лв. – ½ от съответното възнаграждение по чл. 7, ал. 2, т. 2-8.“

8.3. Да се добави нова т. 4 от чл. 10 (като сегашните точки 4 и 5, станат т. 5 и б), със следното съдържание:

„4. За изготвяне на наддавателно предложение или участие в процедура по придобиване на имущество, на адвоката се заплаща възнаграждение, определено по реда на чл. 6, ал. 1, т. 8 от Наредбата.“

Към момента в Наредбата не е предвидено възнаграждение за представителство на лице, което желае да вземе участие в публична продажба и съответно да участва в изпълнителното производство до въвеждането му във владение, ако бъде обявен за купувач на имота.

Това поставя адвокатите пред необходимостта да се позовават на аналогия с различни разпоредби от Наредбата за неуредените в нея случаи, позовавайки се на § 1 от ДР на Наредбата. Въвеждането на изрично правило значително ще улесни работата на адвокатите по подобни дела.

8.4. Да се допълни разпоредбата на настоящата т. 5 от чл. 10 по следния начин:

„5. за обжалване на действията на съдебен изпълнител – 300 лв. за всяка съдебна инстанция, а когато жалбата се разглежда в открито заседание – 500 лв.; същото възнаграждение се дължи и на процесуалния представител на длъжника.“

Предлаганите промени са свързани с необходимостта да се уреди изрично дължимост на възнаграждение за всяка инстанция, пред която се обжалват действията на съдебен изпълнител,

8.5. Възнагражденията по чл. 10, независимо дали ще бъдат възприети предлаганите варианти за конкретни промени на отделните разпоредби, следва да се увеличат поне с 30 % предвид инфлационните процеси в страната и увеличените разходи за дейността на адвокатите.

9. Възнагражденията по чл. 11 до чл. 18 от Наредбата да се увеличат поне с 30% предвид инфлационните процеси в страната и увеличените разходи за дейността на адвокатите.

10. Възнагражденията по чл. 19 до чл. 36 от Наредбата да се увеличат поне с 30% предвид инфлационните процеси в страната и увеличените разходи за дейността на адвокатите.

11. Да се измени текста на чл. 34 от Наредбата както следва:

„За процесуално представителство, защита и съдействие в производства пред Комисията за защита от дискриминация извън случаите по чл. 8, ал. 2, т. 5 минималното възнаграждение е 500 лв.“.

Предложението ни е свързано с премахване от сегашната разпоредба на чл. 34 от Наредбата на израза „Законът за защита на конкуренцията“, тъй като сегашната редакция, в която е включен и чл. 34 от ЗЗК дава възможност да се тълкува (в какъвто смисъл е налице и съдебна практика), че Наредба №1/2004 г. определя всички производства по Закона за защита на конкуренцията като производства без материален интерес и да присъждат адвокатско възнаграждение в размер на фиксирана сума от 500 лв. Това разбиране – че делата без материален интерес, не отговаря както на действителния материален интерес по тези производства, така и на обичайната фактическа и правна сложност по такъв тип дела, особено когато се касае за концентрация или обжалване на санкция за нарушение по ЗЗК, която достига и до 10 % от оборота на предприятието или групата от предприятия.

Ето защо в направените по-горе предложения сме посочили, че в разпоредбата на чл. 8 от Наредбата производства по реда на ЗЗК трябва да се възприемат и сочат в общия случай като производства с определен материален интерес.

12. Накрая бихме искали отново да Ви обърнем внимание на два много важни въпроса, които все още остават неразрешени в текста на Наредба № 1, а именно:

- че Наредбата не предвижда механизъм за възстановяване на разходите на адвоката, извън тези, които са присъщи за дейността му и типично са включени в цената на предоставяната правна помощ, и

- липсата на механизъм за индексирание или автоматично увеличаване на адвокатските възнаграждения в съответствие с инфлационните процеси и минималното заплащане на труда в страната.

В следващите две точки, отправяме нашите предложения и по тези два въпроса, като молим да бъдат обсъдени от Висшия адвокатски съвет при първа възможност:

12.1. Компенсиране на пътните разходи на адвокатите:

Както е добре известно на голяма част от адвокатите, в немалко от съдилищата в България е налице практика, според която на страната се отказва присъждане на пътни разноски, сторени във връзка с явяване по делото.

На първо място, под сериозно съмнение следва да се постави стеснителното тълкуване на съдиите (включително и някои състави на ВКС), съгласно което пътните разходи не попадат в обхвата на действащия текст на чл. 78, ал. 1 ГПК („разноски по производството“).

По една или друга причина съвременният български законодател също не е посочил изрично този вид разходи. Обратно е било разрешението в отменения Закон за гражданското съдопроизводство, в който има няколко разпоредби, уреждащи компенсирането на тези разноски.

Подобна разпоредба има и в действащия Процедурен правилник на Съда на ЕС:

„Член 144

Подлежащи на възстановяване съдебни разноски

Без да се засяга действието на разпоредбите на предходния член, за подлежащи на възстановяване съдебни разноски се считат:

а) сумите, дължими на свидетелите и експертите на основание член 73 от настоящия правилник;

б) необходимите разходи, направени от страните за целите на производството, по-специално разходите за път и престой и възнаграждението на представител, юридически съветник или адвокат.“

Като резултат от горните особености на българското право и съдебна практика, разноските, сторени за пътуване до съда, несправедливо остават за сметка на страната, независимо дали е представлявана от адвокат или се е явила самостоятелно да защитава интересите си, понякога в съдилища, намиращи се на десетки и дори стотици километри от местоживеенето ѝ. Следва да се има предвид, че този проблем има потенциал да стане още по-сериозен при евентуалното реализиране на отдавна планираната реформа на съдебната карта. Преместването или закриването на съдилища от дадено населено място по естествен път ще направи съответното селище непривлекателно за развиване на адвокатска дейност и ще принуди гражданите да търсят съдействие на адвокат от друг район.

Ето защо считаме, че би било разумно, при изменението на Наредба № 1 от 9 юли 2004 г., да се включи текст, изрично предвиждащ калкулиране и включване на пътните разходи на адвоката във възнаграждението му (именно това е подходът, препоръчван от ВКС).

При едно евентуално по-мащабно изменение на уредбата на адвокатската дейност в нов Закон за адвокатурата би могло да се помисли за въвеждане на обективни критерии за

определяне на тези разходи – напр. осреднени цени на автобусни/железопътни превози, цени на горива и т.н. За целите на настоящата процедура предлагаме по-опростен подход:

Да се приемат нови ал. 6, 7 и 8 на чл. 2 на Наредба № 1 от 9 юли 2004 г. със следната примерна редакция:

„(6) За процесуално представителство, защита и съдействие, осъществявано в съдебни и административни учреждения, намиращи се извън населеното място, в което е кантората на адвоката, към неговото възнаграждение, определено по реда на тази наредба, следва да се добави и сумата на необходимите пътни разходи, които се определят съгласно обичайната практика и съобразно текущите потребителски цени. За удостоверяване на реалното им извършване адвокатът представя на доверителя си и на съдебното или административно учреждение пътен лист по образец, утвърден от Висшия адвокатски съвет, или документи за заплащане на разходите.

(7) В случай, че разходите за пътуване на адвоката, определени по реда на предходната алинея, се окажат по-ниски от първоначално предвидените и заложен в адвокатското възнаграждение пътни разходи, адвокатът възстановява разликата на своя доверител. Ако пътните разходи се окажат по-високи от предвиденото и първоначално заплатеното, доверителят следва да заплати увеличението на своя адвокат след представяне на документите по предходната алинея.

(8) При определяне на възнаграждение от Адвокатския съвет по реда на чл. 36, ал. 3 ЗА, съветът може да увеличи определеното възнаграждение със сумата на дължимите пътни разходи на адвоката, като отчете пътуванията, извършени от адвоката.“

12.2. Установяване на обективен критерий за определяне на минималните адвокатски възнаграждения, чрез който те да се актуализират спрямо икономическата ситуация в страната, без да е необходимо изрично периодично изменение на нормативната уредба.

Целта на това предложение е да предотврати настъпването на ситуация, при която адвокатските възнаграждения се оказват напълно неадекватни спрямо актуалната икономическа реалност, тъй като са определени преди години.

12.2.1. Единият подход предполага всяко възнаграждение да представлява определен процент от даден обективен критерий, който, според нас, следва да бъде минималната работна заплата /МРЗ/, която Министерският съвет редовно актуализира.

При обсъждането на това предложение следва да се държи сметка и за все по-популярната в обществото теза за поставяне под съмнение на необходимостта от съществуване на институт като МРЗ. Поради това ако МРЗ бъде възприета като критерий за определяне на минималните адвокатски възнаграждения, следва да се предвиди и „резервен“ вариант, ако чл. 244 от КТ бъде отменен. В противен случай, адвокатурата ще

се окаже в риск да работи без минимални размери на възнагражденията и отново ще са необходими спешни нормативни промени.

12.2.2. Друг вариант е, стойността на минималните възнаграждения да бъде предварително определена, като се предвиди, че тя ще се актуализира „автоматично“ на определен период, чрез индексация с дадена стойност – напр. инфлационен индекс, определен от НСИ.

При евентуалното обсъждане на такъв подход е необходима внимателна преценка дали той съответства на Конституцията, ЗНА, ЗА и Правото на ЕС.

Също така посочваме, че намираме за по-удачно първото предлагано разрешение, тъй като изминалите години показаха, че не е изключено инфлацията да е „отрицателна“, т.е. да предполага намаляване на размерите на възнагражденията. От друга страна, тенденцията по отношение на МРЗ е към устойчиво увеличаване и няма причина заплашането на труда на адвокатите да се различава от общата тенденция за растеж на всички възнаграждения в страната.

12.2.3. Относно значението на мотивите на СЕС в Решение на Съда от 23 ноември 2017 г., постановено по съединени дела C-427/16 и C-428/16, при определяне размерите на адвокатските възнаграждения:

Мотивите на цитираното решение са много категорични, което оформи у голяма част от колегите нагласата, че за да отговаря уредбата на минималните адвокатски възнаграждения на сочените от СЕС критерии, е необходимо изменение на ЗА.

Същевременно не намираме за удачно Висшият адвокатски съвет и адвокатските колегии в страната да бездействат или да свеждат всичко до необходимата законодателна инициатива за изменение на Закона за адвокатурата.

Параграфи 43 и 46 от цитираното решение на СЕС подчертават необходимостта от „достатъчно точно определени“ критерии от обществен интерес, установени със закон, на основание на които да се определят размерите на минималните адвокатски възнаграждения. Параграф 47 от решението напълно отрича съществуването на такива ориентири в действащото българско законодателство. Считаме обаче, че чл. 36, ал. 2 ЗА, задава критерии, които в рамките на съдебния контрол върху наредбата биха могли да бъдат конкретизирани от ВАС до степен, че да отговарят на изискванията, зададени от СЕС. Тази дейност на ВАС следва от задължението му да провери съответствието на атакувания акт (в случая Наредба № 1 от 9 юли 2004 г.) с материалноправните разпоредби и целта на закона (чл. 146, т. 4-5 от АПК). Косвен аргумент в този смисъл е и установеният в АПК принцип на законността и по-конкретно задължението по чл. 4, ал. 3 от АПК (имащо действие и спрямо ВАДВС):

„чл. 4. (3) Субектите на административния процес са длъжни да упражняват своите права и свободи, без да вредят на държавата и обществото и на правата, свободите и законните интереси на други лица.“

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,
Уважаеми дами и господа членове на Висшия адвокатски съвет,**

Надяваме се доводите ни, подробно изложени по-горе, да бъдат взети предвид от Висшия адвокатски съвет и да бъде предприета спешна процедура за допълване разпоредбата на чл. 36 ЗА с критериите за определяне на адвокатските възнаграждения, като и наред с това Ви молим да предприемете действия за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 9 юли 2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

Възползваме се от възможността, да Ви поздравим за всички нови инициативи, които Висшият адвокатски съвет пое и да Ви пожелаем здраве, успехи и реализиране на поставените цели.

С уважение:

Адв. Стефан Марчев

Председател на САК